

62 ESZTENDŐ ISTEN SZOLGÁLATÁBAN

(folytatás a 6. oldalról)

Mindazonáltal abban a szerencsés helyzetben voltunk, hogy Dél-Erdélyből nem volt deportálás a koncentrációs táborokba, s hogy közülünk nem gázosítottak és nem temettek el elevenen senkit, ugyanezzel a számmal maradtunk. Ez korántsem jelenti, hogy fenéig tejfel lett volna az életünk, és hogy semmi roszban nem lett volna részünk. Jogtalanok voltunk, megtűrték. A zsidó orvos ki kellett hogy tegye, hogy ő zsidó, más páciens nem kezelhetett. Az ügyvédtől megvonták azt a jogot, hogy a különböző bíróságoknál gyakorolja a hivatását, a házakat államosították, az üzleteket és vállalatokat, amelyek zsidó tulajdonban voltak, romanizálták. A zsidó tulajdonosnak maga mellé kellett vennie egy román társat. Én 1941 április 3-án jöttem ide. Alig voltam itt néhány hónapja, amikor augusztus 3-án a 18 éven fölülű férfiakat összegyűjtötték a gyárvárosi kis állomás mellett, az Electrica-pályán és beosztották őket különböző munkatáborokba, kényszermunkára. Egyesek Piatra Oltra kerültek, Nevoiasra, Filiásra, mások Lippára, amely bár közel van, ott egy szörnyű tábor működött. Vitcu táborparancsnok, akit később háborús bűnösnek elítéltek, retentelenen kegyetlenül viselkedett.

A három oszlop

Ennyire lepadt a számunk, de ennek ellenére mi büszkéek vagyunk, hogy csekélységünk dacára is intenzív tevékenységet folytattunk minden vonatkozásban. Sokat elkövetünk azért, hogy az a három oszlop, mely a bölcsseink megállapítása szerint a közösségeink épülését szolgálják, megmaradjon. Egyrészt az istentiszteletekre gondolok. Ha csak egy mód van rá, ezeket megtartjuk. Probléma persze az előimádkozó gyakori hiánya, közösségeink előregednek, felmorzsolódnak. De hát ez a helyzet, ezzel kell együtt élni. Másrészt a tanulmány. Állandóan tanulni kell. Maga a Tóra is azt jelenti: tanítás. Mózesnek, a törvényadónknak és az egyiptomi rabszolgaságból való kiszabadítónknak az volt a hivatása, hogy „tanítsa Izrael fiait”. A tanulásra tehát mindig súlyt helyeztünk, a fiatalokkal kiemelten foglalkoztunk, igyekeztünk elmélyíteni bennük a zsidó öntudatot. Itt, Temesváron kb. 25 fiatalunk van, főként egyetemi hallgatók és középiskolások, akiknek modernül felszerelt klubjuk van, számítógéppel, internettel, és ők ezt remekül ki is használják. Összegyűlnek, zsidó témájú, a Holocaustot feldolgozó, Izraelről szóló filmeket tekintenek meg, kórust működtetnek, mely felép minden fontosabb vallási megnyilvánulásunkon. A harmadik oszlop a szociális munka, a szeretetszolgálat. Itt, Temesváron öregotthont működtetünk. Vigyázunk arra, hogy senki közülünk ne szenvedjen szűkséget,

megóvjuk egymást a szegénységtől.

Az ökumené

Ugyanakkor, miután Temesváron komoly ökumenikus szellem uralkodik, mihez bizonyos mértékben magam is hozzájárultam, de amelynek élén Corneanu érsek áll, aki idestova 41 éve látja el tisztességét, és példaképp szolgál valamennyiünk, minden felekezetvezető részére, jószándékával, igyekezetével, lelkiismeretességével. Ez az ökumenikus szellem nem 1989 után született meg, hanem a kommunizmus alatt is, minden egyes ünnepkor (Húsvét, Karácsony, Újév) összegyűltünk az érseki rezidencián és én önhatalmúlag protokollfőnöknek neveztem ki magam. Amikor megszólalt a házigazda részéről a munkatársai egyike, akkor mindig felkerem valamelyik más felekezetű előljárót, hogy ő legyen, aki valamennyi felekezet nevében beszédet mond. Ez működött mindvégig, a kommunista diktatúra idején. Az igazság az, hogy a papság demokratizálását hárman kezdtük el: Nicolae Corneanu, a görög-keleti egyház akkori érseki tanácsosa, Peuker Leó, a református egyház lelkész-esperese és jómagam. Mi hárman álltunk akkor az élére ennek az ökumenikus mozgalomnak. Így kezdődött el itt, ahol egykor a fasiszták, legionáriusok is hagytak bizonyos nyomokat az emberek lelkében, ezeknek a kigyomlálása, kiirtása, és egy olyan felfrissítő új tudat ajándékozása, hogy nekünk testvéri szellemben kell végeznünk a hivatásunkat, mert ahogy a próféta mondta: „nemde egy Atyánk van minékünk, nemde egy Isten teremtett bennünket?” A testvéri szellemnek kell áthatnia szolgálatunkat. Így tudunk hozzájárulni társadalmunk izmosodásához, a helyes út megmutatásához és egyáltalán az egyetemesség szolgálatához. 1989 után azonban tovább bővült az ökumenikus aktivitás. Bevezettük az ún. ökumenikus istentiszteleteket. Eleinte még vidékre is kimentünk. Egyszer egy esztendőben, többnyire az Újesztendő második vasárnapján valamelyik felekezet templomában vagy imaházában, az illető egyházi méltóság gyülekezete anyanyelvén és ugyanakkor az állam nyelvében is, egy imával, egy gondolat ismertetésével szól mindannyiunkhoz. Az idej, a legutolsó a pünkösdistáknál volt. Mind nagyon szép és építő alkalmak ezek.

Nem gyűlöletet, hanem elismerést érdemelnénk

Különösen fáj nekünk, hogy továbbra is létezik az antiszemitizmus. Amikor a mi megítélésünk szerint, Izrael népe, mindazzal, amit nyújtott az emberiségnek, az egyistenhit vallásában, a Sinai kinyi-

latkoztatás alkalmával, az erkölcsi törvények birtokba vételével, és annak terjesztésével, amit a másik két monoteista felekezet, a kereszténység és az iszlám is magáénak vall, nem gyűlöletet, hanem méltatást és elismerést érdemelne. Ugyanúgy elismerést érdemelne azzal is, amivel túl az ő számbeli csekélységén az élen jár minen vonatkozásban. Példa erre a legnagyobb elismerést jelentő Nobel-díj, ahol mi az első között vagyunk, hiszen közülünk több mint 120 személy kapta azt a kitüntetést, tudományos, irodalmi és békét munkáló tevékenységéért, amelyet az emberiség javára, életszínvonalának növelésére fejtett ki.

Kívánságom: hogy még tevékeny életet élhessek

Ha a múltra tekintek vissza, arra gondolok, hogy valamit tettem mindabból, amit tennem kellett. Biztos, hogy nagyobb odaadással és önfeláldozással többet is tehettem volna. Most a kívánságom az, hogy dacolva a korrallal, hiszen a zsoltáros azt mondja, hogy az emberi korhatár 70, kivételes esetben 80 esztendő, még tevékeny életet élhessek. Ebben ma az orvostudomány is az ember segítségére van fejlődésével, hiszen rengeteget elért. Talán többet is elérhetett volna, ha az emberi génusz csak egy irányban fejtette volna ki tevékenységét. Ha nem az öldöklés tökéletesítésére koncentrált volna, hanem kizárólag az ember szolgálatában járt volna el, meggyőződés, hogy előbb állnánk. Nagyon gyakran használom azt a képet, hogy ha talán egy csúccsal kevesebbet érünk el a civilizáció tökéletesítése terén és több súlyt helyezünk az erkölcsi cselekedetekre, hiszen e téren az emberiség mankón jár - ott a gyűlölet, emberöldöklés, háborúk -, akkor jobb lenne a világ. A kívánságom tehát az volna, hogy még egy, még egy hónap, hogy elérjem a 87-et, hogy Isten adjon erőt, hogy továbbra is ne csak legyek, ne csak vegetáljak, hanem éreztessék cselekedeteim révén azt hogy vagyok, Isten szolgálatában, népem javára, hazánk és Izrael állam javára, az egész emberiségért.

Örülök annak, hogy Ön alkalmat adott e beszélgetés lefolytatására. Én akkor úgy válaszoltam, mint annak idején Ábrahám: „Íme, készen állok.” Ön nem rendelkezik címelekkel, de büszkélkedhet cselekedetekkel, s ez többet jelent a címelekkel. Gratulálok az eddigi megvalósításaiért és továbbra is áldásos tevékenységet kívánok Önnek és gyülekezetének.

Lejegyezte: *Gazda István*
lelképásztor

